

Školní vzdělávací program

SPOLU NA CESTĚ

Zpracovala:

Mgr. Petra Kleinwächterová a pedagogický kol.

Katolického domova studujících – domova mládeže a školní jídelny

Praha 2019-2020

Obsah

Úvod.....	4
Prolog.....	5
1. Identifikační údaje.....	6
2. Charakteristika školského zařízení.....	7
2.1. Historie domu.....	7
2.2. Poslání domu.....	7
2.3. Popis složení studentek.....	7
2.4. Popis materiálních podmínek.....	8
2.5. Popis personálních podmínek.....	8
2.6. Popis ekonomických podmínek.....	9
2.7. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví.....	9
2.8. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	9
2.9. Spolupráce s rodiči, školami a jinými subjekty.....	9
3. Charakteristika ŠVP.....	10
3.1. Historie.....	10
3.2. Idea.....	11
3.3. Cíle výchovně - vzdělávací činnosti.....	11
3.4. Stručná charakteristika ŠVP.....	12
3.5. Výchovné a organizační rozdělení.....	13
3.6. Délka a časový plán.....	13
4. Dílčí cíle, klíčové kompetence a strategie výchovy.....	14
4.1. Kompetence oblasti učit se být – cesta k sobě.....	14
4.1.1. Osobnost.....	14
4.1.2. Duchovní.....	14
4.1.3. Volný čas.....	14
4.2. Kompetence oblasti učit se být s druhými – cesta ke druhým.....	15
4.2.1. Komunikace.....	15
4.2.2. Sociální.....	15
4.3. Kompetence oblasti učit se poznávat – cesta k poznání.....	15
4.3.1. Sebevzdělávání.....	15
4.3.2. Kulturní.....	16
4.4. Kompetence oblasti učit se jednat – cesta ke světu.....	16
4.4.1. Občanské a pracovní.....	16
4.4.1. Řešení problémů.....	16
5. Prostředky.....	17
5.1. Formy.....	17

5.1.1 Režim dne.....	17
5.1.2. Studium.....	18
5.1.3. Odpočinek.....	18
5.1.4. Aktivity.....	18
5.1.4.1. <i>Průvodce na cestách</i>	19
5.1.4.2. <i>Nabídka volnočasových aktivit</i>	19
5.2. Metody.....	20
5.2.1. Individuální přístup.....	20
5.2.2. Neformální setkávání.....	20
5.2.3. Moderovaná setkávání.....	20
5.2.4. Motivace a aktivizace.....	20
5.2.5. Kritické myšlení.....	20
5.2.6. Vztahy.....	21
5.2.7. Spravedlnost.....	21
5.2.8. Respektující komunikace.....	21
5.2.9. Výzva.....	22
5.2.10. Metoda Průvodce na cestách.....	22
6. Hodnocení.....	23
6.1. Vnější hodnocení.....	23
6.2. Autoevaluace (sebehodnocení).....	23
6.2.1. Hodnocení pedagogů.....	23
6.2.2. Hodnocení provozu a zázemí.....	23
6.2.3. Hodnocení činnosti.....	23
6.3. Metody a nástroje hodnocení.....	24
6.4. Výsledky hodnocení.....	24
Závěr.....	25
Seznam literatury.....	25
Zákonné normy.....	26
Seznam příloh.....	26

Úvod

Katolický domov studujících je církevní školské ubytovací zařízení, které poskytuje ubytování a celodenní stravování žákyním středních a studentkám vyšších odborných škol. (dále jen studentky) Jako domov mládeže nenabízíme konkrétní vzdělání, obor studia. Mladí lidé, kteří k nám přichází, byli přijati na střední školu a studium je jejich hlavním důvodem pobytu u nás. Naším cílem je tedy podporovat je v přípravě do školy a ve vlastním studiu.

Nicméně si klademe za cíl ještě něco víc. Chceme je doprovázet na jejich cestě životem v období, které je tak křehké, a tak důležité pro utváření osobnosti. Ruku v ruce s Exupéryem, za doprovodu respektující komunikace a SPOLU NA CESTĚ máme to privilegium být přítomni chvílí, kdy se z „housenky rodí motýl“, kdy se postupně z „mladého člověka“ stává zodpovědná osobnost, kdy se stává sebou samým.

Tento Školní vzdělávací program vychází ze Školního vzdělávacího programu KDS (Slavíková, 2009) a z ŠVP Devětsil aneb tvořivá přátelství (Prášková, 2013), přebírá části, aktualizuje je a rozšiřuje. V textu již nebudou, pro větší přehlednost, tyto zdroje uváděny na všech přebraných místech.

Prolog

„Přikázal jsem proto povolát vychovatele a řekl jim:

,Vaším úkolem není zabíjet v lidských mláďatech člověka, ani dělat z nich mravence, kteří mají žít v mraveništi. Nepovažuji za důležité, bude-li člověk více nebo méně uspokojen. Důležité je, bude-li více nebo méně člověkem. První pro mne není otázka, bude-li člověk nebo nebude šťasten. A nejsou pro mě důležitá tučná břicha lenivců, kteří jsou jako dobytek ve chlévě.

Nebudete je přecpávat prázdnými formulkami, nýbrž obrazy, které jsou nositeli struktur.

*Nebudete je sytit především mrtvými znalostmi. Ale ukujete jim **styl, aby mohli věci uchopit.***

Nebudete jejich způsobilost posuzovat podle schopností, které snad projeví v tom či onom směru. Neboť nejdále dojde a nejúspěšnější bude ten, kdo nejvíc zápasil sám se sebou. Budete proto přihlížet především k lásce.

*Nebudete zdůrazňovat užitek. Ale **lidskou tvorbu**, aby určitý člověk hobloval své prkno poctivě a věrně, a on je pak ohobluje lépe.*

Budete učit úctě, neboť ironie je věcí darmochleba a znamená, že byly zapomenuty tváře.

Budete bojovat proti poutům, které člověka svazují s hmotnými statky.

Budete vytvářet z lidského mláďete člověka, a to tak, že je budete učit především směně, neboť kde není směny, zbývá jen zkornatění.

Budete učit rozjímání a modlitbě, neboť jimi se duše stává širší. A lásce. Neboť co může nahradit lásku? A sebeláska je okap lásky.

*Trestat budete především lež, také udavačství, i když to obojí může být člověku prospěšné a obci zdánlivě také. Ale **silní se rodí pouze z věrnosti**. A není možné být věrný na jedné straně a na druhé ne. Věrný člověk je věrný vždycky. A není věrný ten, kdo dokáže zradit druhá, s nímž pracuje. Já potřebuji silné město a nehodlám opřít jeho sílu o lidskou hnilobu.*

Budete učit smyslu pro dokonalost, neboť každé dílo je putováním k Bohu a dokončeno může být až smrtí.

Nebudete ve svém učení klást na první místo milosrdenství či odpuštění. To obojí by totiž mohlo být špatně pochopeno a stát se pouhou měkkostí před urážkou a vředem.

*Nýbrž budete **učit nádherné spolupráci všech skrze všechny a skrze jednoho každého**“ (Saint-Exupéry, 2000).*

1. Identifikační údaje

Předkladatel:

Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna, školská právnická osoba

Černá 1610/14, 110 00 Praha 1

Zřizovatel KDS: Česká kongregace sester dominikánek

Sídlo: Veverří 469/27, 602 00 Brno

IČO: 43001106

ředitel: Mgr. Petra Kleinwächterová

Kontakty:

tel.: 224 934 496

e-mail: info@kds.op.cz

Platnost dokumentu od 1. září 2020

Přílohy:

SPOLU NA CESTĚ – Průvodce na cestách

Nabídka volnočasových aktivit

2. Charakteristika školského zařízení

2.1. Historie domu

Historie domu v ulici Černá č. p. 14 slouží dětem a mladým lidem více než sto let.

V roce 1900 se zde narodil známý literární teoretik Karel Teige. U Taigů v Černé ulici se scházeli spolu se studenty gymnázia z nedaleké Křemencovy ulice také další literáti a umělci, kteří zde založili svaz umělecké kultury zaměřující se jak na poetismus, tak na další příbuzné umělecké směry. Název Devětsil dali tomuto svazu bratři Čapkové.

Prvních padesát let byl Dům domovem pro sirotky, o které se staraly sestry dominikánky. Pak zde byl zřízen domov mládeže pro studenty středních škol, o který se staral stát. V devadesátých letech 20. století byl dům vrácen sestrám dominikánkám, které na činnost domova mládeže navázaly. Katolický domov studujících fungoval jako církevní školské zařízení s právní subjektivitou, zřízen Českou kongregací sester dominikánek¹. Do sítě škol, předškolních a školských zařízení MŠMT ČR byl zařazen k 1. 11. 1991, opakovaně k 1. 9. 1996 a k 1. 9. 1999.

Ve smyslu školského zákona č. 561/2004 Sb. došlo k transformaci právní formy zařízení na školskou právnickou osobu². Název byl změněn na Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna (dále jen KDS, DM nebo domov).

2.2. Poslání domu

Domov poskytuje neplnoletým a plnoletým žákyním středních škol a studentkám vyšších odborných škol (dále jen studentky) ubytování, stravování a vzdělávací služby navazující na vlastní činnost škol a vede své svěřence k plnohodnotnému a smysluplnému využívání volného času, k práci na sobě samém, k růstu do své plnosti.

Posláním domova je vytvářet vhodné podmínky pro řádné studium, k osvojování si duchovních a morálních hodnot, k úctě ke každému člověku, a tak pozitivně přispívat k lidskému zrání ubytovaných studentek. Vzdělávání se uskutečňuje podle místního školního vzdělávacího programu SPOLU NA CESTĚ – Průvodce na cestách, který staví na Koncepti KDS, Výchovné koncepci KDS, na čtyřech pilířích Mezinárodní komise Vzdělávání 21. století, v jejímž čele stál bývalý prezident Evropské komise Jacques Delors (1997), na myšlenkách roverského programu Výzvy – překonej sám sebe, na vzdělávacím programu DofE, na myšlenkách předchozího ŠVP Devětsil a na možnostech aktuální volnočasové nabídky.

2.3. Popis složení studentek

Kapacita domova čítá 83 lůžek. Studentky jsou z celé České republiky, převážně ze Středočeského kraje. Zájem mají také studentky ze zahraničí, které v Praze studují. Většina studentek je ze středních škol studijního zaměření (technického, sociálního, humanitního) nebo z uměleckých středních škol a konzervatoří. Několik studentek navštěvuje VOŠ.

---

¹ V souladu s § 12 zákona č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství, s § 22 zákona č. 395/1991 Sb. o předškolních zařízeních a školských zařízeních a se zákonem č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církvi a náboženských společností.

² Zápis do rejstříku školských právnických osob byl proveden 17. 6. 2006.

2.4. Popis materiálních podmínek

Zařízení se nachází v centru Prahy 1 ve dvou vnitřně propojených budovách cca 100 let starých, po generální rekonstrukci v roce 1991. Kapacita je pro ubytování 83 míst, pro stravování 130 klientů.

Ubytovaným studentkám je k dispozici:

- 22 dvou až čtyřlůžkových pokojů (jeden je pětilůžkový) s vlastní koupelnou;
- 3 dvou a třílůžkové pokoje s vlastním kompletním sociálním zařízením;
- kaple;
- průběžně aktualizovaná studovna/knihovna s možností přístupu a půjčování knih v knihovním systému Evergreen;
- WiFi v celém domě a 3 počítače s pevným připojením na internet,
- v "klubovně" je k dispozici TV s videem a DVD přehrávačem, na vychovatelně pak DVD-téka;
- křesílková zákoutí;
- kuchyň a jídelna;
- kuchyňské koutky s mikrovlnou troubou, varnou konvicí, vařičem, lednicí;
- nádoby na tříděný odpad, gastroodpad a suché pečivo;
- keramická dílna s vypalovací pecí;
- stolní fotbal;
- piano, elektrické klávesy, kytara, flétny, africký buben;
- malý dvůr se zelení a zahradním posezením;
- malá tělocvičná prostora se zrcadly, posilovací trenažéry, boxovací pytel.

Studentky mohou využívat také možnosti reprografických služeb (multifunkční kopírovací stroj, kroužková vazba, řezačka, laminování).

Na výzdobě společných prostor domova se podílejí též studentky samy. V minulosti se podařilo v rámci grantového projektu "Barevné dlaně" vyzdobit prostory KDS originálním způsobem: studentky vytvořily malířskou výzdobu chodeb. O pět let později pak v rámci grantového projektu "Kudrnaté" prsty malovaly Domovní znamení na vstupní dveře pokojů. Na chodbách visí malby a kresby z tvorby děvčat nejen uměleckých oborů.

V jídelně KDS vznikla Minigalerie Bílá na Černé, kde mohou děvčata vystavovat fotografie, malby, kresby, ale i literární díla.

2.5. Popis personálních podmínek

Chod KDS zajišťují společně pedagogičtí a nepedagogičtí zaměstnanci. Pedagogický personál tvoří výhradně ženy – řádové sestry a civilní vychovatelky s odbornou kvalifikací (Podle zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících). Patří mezi ně ředitelka, 3 - 4 kmenové vychovatelky, z nichž jedna je vedoucí vychovatelny. Pravidelně se scházejí na pedagogických poradách a podle možností se dále vzdělávají v externích kurzech.

Pro odborné aktivity jsou zaměstnání také externí pedagogové (podle možností a aktuální nabídky např. kroužek keramiky nebo anglického jazyka), nebo odborní zaměstnanci (podle možností a aktuální nabídky např. vaření, Toulky Prahou, diskuzní večery). Nicméně na výchovném procesu se podílí každý zaměstnanec KDS přinejmenším svým vlastním příkladem.

Díky Šablonám OP VVV máme i asistenty pedagoga, kteří pomáhají s přípravou do školy, komunikaci s rodiči a administrativou.

2.6. Popis ekonomických podmínek

Provoz domova je z větší části hrazen provozní dotací přidělenou MŠMT ČR a zčásti poplatky ubytovaných. Zřizovatel se stará o budovu a do jisté míry i o běžnou údržbu. Domov se snaží hledat a zpracovávat projekty v rámci vyhlášených grantových řízení především pro zajištění volnočasových programů.

Sponzorské dary jsou zatím pro provoz domova minoritní, bývají určené do sociálního nebo investičního fondu či na běžný provoz domova. Část finančních prostředků domov získává z doplňkové činnosti – provoz Hostelů KDS, prodej keramiky apod.

2.7. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Tato oblast je v KDS zpracována odbornou firmou. Studentky jsou prokazatelně proškoleny pravidelně na začátku školního roku, dále pak vždy při činnostech, kde je zvýšené riziko poškození zdraví. Na jednotlivých zájmových pracovištích jsou umístěny příslušné provozní řády. Jednou ročně je povinně pro studentky 1. ročníků (pro ostatní doporučeno) setkání s policistou ČR, který studentky seznamuje s bezpečným chováním, prevencí drog a nežádoucím chováním.

2.8. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Přístup a program výchovné koncepce staví na individuálních potřebách studentek a jejich osobním vedení. Dokáže se přizpůsobit studentkám nadprůměrně nadaným. Mají možnost formovat svoji osobnost zapojením se do většího okruhu nabízených aktivit. Studentkám, které mají potřebu specifické pomoci, nabízí individuální péči vychovatelů (např. pomoc s přípravou do školy, doučování) nebo zprostředkování kontaktu na jiné subjekty (např. pedagogicko-psychologickou poradnou).

V nabídce pro studentky jsou doplňující vzdělávací služby podle aktuálních možností vychovatelek – asistence při přípravě do školy, (v celé řadě předmětů od českého jazyka až po předměty technické) a příležitostná zájmová výuka cizích jazyků (podle možností a aktuální nabídky). V neposlední řadě vychovatelky zprostředkovávají pomoc s přípravou do školy studentkami z vyšších ročníků.

2.9. Spolupráce s rodiči, školami a jinými subjekty

Spolupráce s rodiči neproletých studentek je považována za velmi důležitou, a to na rovině pedagogické, sociální i psychologické. Pravidelný kontakt s rodiči neproletých studentek je zajištěn prostřednictvím Výcházkových knížek, dále je zde možnost telefonického či elektronického kontaktu nebo osobního setkání.

Spolupráce se školami je možná, pokud souhlasí zákonný zástupce. Studentky jsou povinny předložit své školní výsledky (na konci každého čtvrtletí) patrové vychovatelce. Na základě výsledků se domlouvá konkrétní pomoc, dohled a spolupráce s rodiči či se školou. Vychovatelky jsou otevřeny setkat se na přání studentek či rodičů s učiteli osobně nebo se ojedinele účastnit rodičovské schůzky.

Udržujeme také kontakt s dalšími domovy mládeže – DM Petrinum Brno, KDM Praha, DM Karlín, čerpáme navzájem ze svých zkušeností, zveme studentky na společné akce.

V rámci spolupráce s DM Petrinum máme zajištěné preventivní programy pro studentky na různá témata, např. vztahy mezi mužem a ženou, víry, internet apod..

Spolupracujeme se školou JABOK, konkrétně s knihovnou školy, která nám technicky zajišťuje knihovnický systém Evergreen v naší knihovně KDS. Studentky mají možnost se účastnit vernisáží a dalších programů, které knihovna JABOK nabízí.

Duchovně přínosnou pro KDS je fungující spolupráce s okolními farnostmi (nejvíce farnost sv. Jiljí a farnost Panny Marie Sněžné), odkud do KDS pravidelně dochází kněz, který je k dispozici studentkám při slavení katolických svátostí a k duchovním rozhovorům a povídáním na témata, která si děvčata navrhnou sama. Zároveň se nabízí možnost účastnit se studentských večerů u bratří dominikánů (farnost sv. Jiljí), kde se mohou prohlubovat v duchovním životě. V nabídkách dalších farností mohou děvčata najít také Večery chval, mše svaté pro studenty, navštěvování společenství apod.

Neméně významnou je spolupráce s Křesťanskou pedagogicko- psychologickou poradnou při řešení konkrétních problémů/. (KPPP) Při řešení rodinných a existenciálních problémů děvčat spolupracujeme s občanským sdružením Anima, kde mohou děvčata navštěvovat skupinu pro mladistvé a řešit zde své otázky a problémy. Využíváme také nabídky a možností krizového centra RIAPS.

Spolupráce KDS s dalšími organizacemi je různorodá. Vychází především z možností, které se v centru hlavního města Prahy nabízejí pro podporu činnosti našeho domova. Jsou to především programy kulturních institucí (kam chodíme na výstavy, koncerty, představení, ...) a sportovních organizací, kam studentky pravidelně chodí cvičit či plavat. Využíváme nabídky kulturních programů v rámci Večerů u kapucínů na Hradčanech. Dále spolupracujeme s humanitárními organizacemi, k nimž se připojujeme jako dobrovolníci nebo zveme jejich zástupce na besedy o problémech dnešního světa (např. Charita - TKS, Misionářky Lásky - sestry Matky Terezy, Jeden svět, ADRA, Prolife).

V rámci předcházení nežádoucích jevů zprostředkováváme studentkám preventivní workshopy (bezpečnost na ulici, drogy, šikana a kyberšikana, ...) a workshopy na různá témata, např. vztahy mezi mužem a ženou, víry, internet, zdravá výživa, environmentální výchova apod. Spolupracujeme s některými organizacemi, které se danými tématy zabývají (Život bez závislosti, Červená stužka, Policie ČR, Bez obalu, Mary's meals apod.).

3. Charakteristika ŠVP

3.1. Historie

ŠVP – **SPOLU NA CESTĚ** vyrostl z předchozího ŠVP s názvem **Devětsil**. Ten byl použit podle jména svazu umělecké kultury 20. století zaměřujícího se jak na poetismus, tak na další příbuzné umělecké směry. Spolek Devětsil se začal setkávat právě v domě na Černé č. p. 14. Tento dům tenkrát patřil právě rodině Karla Teigehe a dnes zde sídlí KDS. Ke skupině studentů gymnázia z nedaleké Křemencovy ulice se připojili literáti a umělci, jako jsou Karel Teige, Jiří Wolker. Pořádali debaty s Jaroslavem Seifertem, Konstantinem Bieblem, Vladislavem Vančurou, Vítězslavem Nezvalem, ale i s malíři Adolfem Hoffmeisterem, Toyen a architektky Josefem Havlíčkem nebo Jaromírem Krejcarem a dalšími umělci té doby (Slavíková, 2009).

Vytvářeli zde nový kulturní směr a přátelství... Na myšlenku Devětsilu 20. století stavěl program Devětsil v minulých letech. Scházející se studentky v domě na ulici Černá 14 rovněž

debatovali o světě, problémech dnešní doby, nacházeli vlastní nový styl a smysl svého života a vytvářeli tvořivá přátelství (Slavíková, 2009).

Zároveň je ale třeba jít dál, reagovat na změny ve světě, na změny ve vnímání a v potřebách dnešních mladých lidí, kteří nám jsou svěřeni. **Proto název nového ŠVP je SPOLU NA CESTĚ aneb Průvodce na cestách.** V překladu to znamená „pohni se, vykroč, posuň se“. Chceme spolu s děvčaty, která nám jsou svěřená, vykročit z místa, hledat svou cestu, ptát se, kudy jít a jak jít, hlavně nestát na místě, protože pokud člověk nejde dál, neroste, nezraje, nemůže dorůst své plnosti, život mu proklouzne mezi prsty, nepochopí sám sebe, druhé kolem ani svět. Jeho život bude prázdný a nenaplněný.

3.2. Idea

„Jdi se podívat ještě jednou na růže. Pochopíš, že ta tvá je jediná na světě. Přejdeš mi dát sbohem a já ti dám dárek - tajemství.“

Malý princ odběhl podívat se znovu na růže.

„Vy se mé růži vůbec nepodobáte, vy ještě nic nejste,“ řekl jim. „Nikdo si vás neochočil a vy jste si nikoho neochočily. Jste takové, jako byla má liška. Byla to jen liška podobná statisícům jiných lišek. Ale stala se z ní má přítelkyně a teď je pro mě jediná na světě.“

A růže byly celé zaražené.

„Jste krásné, ale jste prázdné,“ pokračoval. „Není možné pro vás umřít. Pravda, o mé růži by si obyčejný chodec myslel, že se vám podobá. Ale ona jediná je důležitější než vy všechny, protože právě ji jsem zaléval. Protože ji jsem dával pod poklop. Protože ji jsem chránil zástěnou. Protože jí jsem pozabíjel housenky (kromě dvou nebo tří, z kterých budou motýli). Protože právě ji jsem poslouchal, jak naříkala nebo se chlubila nebo dokonce někdy mlčela. Protože je to má růže.“

„Sbohem...“ řekl.

„Sbohem,“ řekla liška. „Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.“

„Co je důležité, je očím neviditelné,“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

„A pro ten čas, který jsi své růži věnoval, je ta tvá růže tak důležitá.“

„A pro ten čas, který jsi své růži věnoval...“ řekl malý princ, aby si to zapamatoval.

„Lidé zapomněli na tuto pravdu,“ řekla liška. „Ale ty na ni nesmíš zapomenout. Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal. Jsi zodpovědný za svou růži...“

„Jsem zodpovědný za svou růži...“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.“ (Saint-Exupéry, 1977)

3.3. Cíle výchovně - vzdělávací činnosti

„...život je proměna a praskot uvnitř cedru a bolestivý přerod“ (Saint-Exupéry, 2000).

Životní cesta každého mladého člověka je růstem v postupném osamostatňování se. Mladí se tím dostávají do situací, kdy si již sami budují a udržují svůj svět vztahů, a právě v něm prožívají svůj podíl svobody a zodpovědnosti. (Ono „Jsi navždy zodpovědný za to, co jsi k sobě připoutal.“... „Jsem zodpovědný za svou květinu.“ (Saint-Exupéry, 1977)) Skrze doprovázení a vedení na cestě

osobního růstu a zrání chceme svěřené studentky vychovávat **k vnitřně svobodnému, aktivnímu a zodpovědnému a přístupu k životu** (Slavíková, 2009). Praktickou výchovu k takovému přístupu k životu vidíme v rozvíjení následujících klíčových kompetencích **čtyřech oblastí výchovy podle Jacquese Delorse (1997)**:

- **učit se být – cesta k sobě;**
- **učit se být s druhými – cesta ke druhým;**
- **učit se poznávat – cesta k poznání;**
- **učit se jednat – cesta ke světu.**

Tyto čtyři pilíře výchovy a vzdělávání jsou oblasti, na nichž stojí výchova a vzdělávání v průběhu lidského vývoje. Dohromady působí společně, vzájemně se prolínají, doplňují a podílejí se na vývoji jednotlivce, na jeho růstu a dozrávání v hodnotnou osobnost. Každý z nich je stejně důležitý.

Teorie výchovy jasně hovoří o tom, že základní podmínka účinnosti jakéhokoliv výchovného působení je ochota vychovávaného akceptovat pedagogické vlivy, interiorizovat je – osvojit si je a zvnitřnit (Pelikán, 1995).

K tomu je třeba osobní zkušenost s vlastními činy, ne jenom slova. Studentky, které stráví v našem domově alespoň nějaký čas a nechají se ovlivnit výchovou, by měly odcházet s praktickými zkušenostmi své prožité zodpovědnosti (Slavíková, 2009).

Náš Domov je vedený demokratickým přístupem, který je základní hodnotou naší společnosti, a kterou se snažíme předávat také studentkám. Do výchovy přinášíme demokratické hodnoty jako je úcta, zodpovědnost, spravedlnost a důvěra. Demokratickou výchovou nepohlížíme na mladé lidi jako na pasivní příjemce, ale spíše na aktivní spolutvůrce. Tato výchova vede studentky k samostatné činnosti a podporuje jejich iniciativu. Zahrnuje v sobě principy rovnosti a rovného přístupu ke všem.

3.4. Stručná charakteristika ŠVP

„Není naděje pro kámen, být něčím jiným než kamenem. Ale spoluprací se seskupí a stane se chrámem.“ (Saint-Exupéry, 2000)

Myšlenkově ŠVP vychází z **přátelské tvořivosti**. Vyrůstá z přátelských vztahů aktivně a tvořivě prožívaných. „Je potřeba v přátelské a partnerské atmosféře vychovávat osobnosti s vlastním názorem, s odpovědností za sebe i za druhé, probouzet v lidech touhu po poznání, po dávání, po realizaci snů a ideálů.“ (Hřebačková, 1993) „Láska vždy stojí před tím druhým v tvůrčím očekávání.“ (Ambros, 2000),(Slavíková, 2009).

Zároveň stojí na slovech „chci“ ve smyslu:

- chci se pokusit;
- chci myslet;
- chci objevovat;
- chci vnímat;
- chci experimentovat (v kladném slova smyslu);
- chci obdarovat;
- chci naplňovat
- chci se učit
- chci hledat

Opakem je totiž slovo „nechci“ a ještě horší „nechce se mi“, které je v dnešním světě zvláště mezi mladými rozšířené díky stylu, který hlásá dnešní svět.

Děvčata mají možnost přijímat výzvy života. Mohou se inspirovat nabídkou výzev v jejich osobním průvodci na cestě – zápisník s motivačními texty, který obdrží každá studentka při nástupu k ubytování. Může si vymyslet vlastní výzvy, které ji posunou v jejím růstu. Svě zázitky mohou sdílet s ostatními studentkami na pokoji, v domě, v rámci Instagramu, s vychovatelkami, které je doprovázejí jejich na cestě.

3.5. Výchovné a organizační rozdělení

„Společenství je prostředí, které formuje naše náhledy na svět a utváří naši osobnost. V dospívání je pro mladé lidi společenství nebo parta důležitou etapou jejich rozvoje. Skrze ně demonstrují své společenské zařazení, svůj názor na svět, své já, potřebují „někam patřit“.“ (Lokvencová, 2002)

Snahou všech zaměstnanců KDS je vytvořit domácí a přátelské prostředí společné pro všechny, kteří v domě jsou. Nebýt pouhou masou lidí pobývajících na jednom místě. Vlastní výchovná činnost DM sjednocuje studentky v „jednu výchovnou skupinu“ díky komunitnímu stylu práce pedagogických pracovníků, který vychází ze schválené Výchovné koncepce KDS (Slavíková, 2009). K propojení vztahů děvčat slouží také patrové schůzky nebo informační schůzka pro studentky prvních ročníků, kde se nejen dozvídají důležité informace k chodu domova, ale také k vzájemnému seznámení napříč domem i růzností škol. K propojení mezi studentkami dochází taky prostřednictvím sociálních sítí – facebooku a Instagramu.

Pro přehlednější organizaci tvoří jednotlivá ubytovací patra domu **formální/výchovné skupiny** nebo jsou výchovné skupiny určeny dle věku, škol, zájmů apod. Studentky však mají možnost volby, s kým a kde chtějí být v domě ubytovány a vedení domova se snaží tuto volbu zohledňovat. Každá formální/výchovná skupina má přidělenou svou kmenovou vychovatelku.

S ohledem na výchovný cíl mají u pedagogických pracovníků podporu spontánně vznikající **neformální skupiny**. Takové výchovné skupiny vznikají na základě individuálních potřeb studentek - podle výběru z nabídky volnočasových kroužků a aktivit otevřených pro všechny studentky, podle volby studentky, se kterým z vychovatelů se chce poradit, sdílet, řešit problémy apod. (Slavíková, 2009). Zároveň mohou studentky využít Schránky důvěry a požádat o pomoc, o modlitbu, sdělit anonymně postřehy ke společnému životu v domě.

3.6. Délka a časový plán

Studentky jsou do KDS přijímány na jeden školní rok. Mohou a nemusí podat přihlášku k ubytování i po dobu dalších let svého studia na střední, eventuálně vyšší odborné škole. Délka výchovně - vzdělávacího působení KDS na jednotlivé studentky je shodná s délkou jejich pobytu v domově (Slavíková, 2009).

Časový plán vyplývá z charakteru aktivit, které jsou:

- spontánní – podle aktuálního zájmu studentek a vychovatelů;
- příležitostné – jednorázové aktivity;
- pravidelné – většinou jednoleté, méně často víceleté cykly podle konkrétního obsazení.

4. Dílčí cíle, klíčové kompetence a strategie výchovy

„Byla různá bytí a byla věrnost. Věrností nazývám pouto k určitému bytí, jakým může být mlýn, říše, chrám či zahrada, neboť i takový člověk je velký, který je věrný zahradě.“ (Saint-Exupéry, 2000)

Je důležité říct, že všechny čtyři oblasti – pilíře výchovy vzdělávání jsou hodně propojené, navzájem se prolínají. To platí také o jejich kompetencích, které se často dle svého zaměření dají zařadit do více oblastí. Rozdělili jsme je následovně s vědomím, že záleží na jednotlivé studentce, jak kompetenci uchopí a jak ji pojmenuje.

4.1. Kompetence oblasti učit se být – cesta k sobě

4.1.1. Osobnost

Cíl: přiměřeně k věku vyžrát v osobnost, zdravý životní styl.

Studentka: učí se porozumět sama sobě, poznává svůj temperament; objevuje a rozvíjí své dary, rozvíjí zdravou sebeúctu a sebedůvěru; učí se posuzovat sama sebe; rozpoznává motivace ve vlastním životě, projevy a užitečnost vůle; rozvíjí svou zodpovědnost a samostatnost; vědomě pracuje se svými emocemi, zvládá vlastní agresivitu, zvládá trému, překonává své nežádoucí sklony; učí se asertivnímu chování; osvojuje si zdravý životní styl; zvládá hygienické návyky; ovládá pravidla etikety; rozhoduje se.

Vychovatelka: stojí při studentce; napomáhá studentce odhalovat slabé a silné stránky; pozitivně ji motivuje k sebepoznání, k sebereflexi a tvořivé sebekritice či ohodnocení; vede ji k samostatnosti a zároveň jí dává zázemí; ukazuje možnosti práce s emocemi; pomáhá při upevňování vůle; povzbuzuje k zdravému životnímu stylu – vede k poznání zásad a jejich uplatňování ve vlastním životě.

Hodnocení: průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; každodenní kontrola úklidu na pokojích a pořádku v osobních věcech; večerní poohlédnutí se za dnem – studentka; výchovná opatření vedoucí k motivaci nebo uvědomění si problému (viz Vnitřní řád KDS a Sankční řád KDS).

4.1.2. Duchovní

Cíl: ukázat na duchovní rozměr každého člověka a rozvíjet jej.

Studentka: respektuje názory a postoje druhých; učí se uznání vlastního úspěchu i nedostatku; přijímá zdravou kritiku i pochvalu; přijímá omluvu a sama je jí schopna; ve vlastním životě uskutečňuje „fair play“.

Vychovatelka: vytváří přátelskou atmosféru založenou na dialogu, otevřenosti a vzájemné důvěře; za studentky se modlí?; dává jim nahlédnout na vnitřní život člověka; svým příkladem vede k zamyšlení se nad smyslem svého života, ke chvílím ztišení s Bohem, k modlitbě.

Hodnocení: průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou nebo spirituálem/docházejícím knězem; osobní modlitba.

4.1.3. Volný čas

Cíl: umění rozhodnout se, vybrat si konkrétní smysluplnou činnost, naplánovat si čas

Studentka: prožívá volný čas aktivně a tvořivě; využívá ho k vlastnímu rozvíjení, aktivnímu odpočinku; zvládá si ho plánovat i nechává prostor spontaneitě; dokáže si určit priority volného času; odolává sociálně patologickým činnostem, zvládá říci NE; čelí nudě a lenošení; využívá nabízených možností; dává návrhy k činnostem; rozšiřuje či rozvíjí své dary, zájmy, schopnosti, učí se zodpovědnosti.

Vychovatelka: podporuje aktivní prožívání volného času; prožívá volný čas z části se studentkami; naslouchá jednotlivým studentkám; vytváří příležitosti k aktivnímu odpočinku, je-li třeba i k odpočinku pasivnímu.

Hodnocení: pololetní ohlédnutí se, co studentka vytvořila, jak trávila čas; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; zamyšlení se nad přínosem zvolené výzvy, volnočasové aktivity; dotazník; aktualizovaná volnočasová nabídka.

4.2. Kompetence oblasti učit se být s druhými – cesta ke druhým

4.2.1. Komunikace

Cíl: poznání a osvojení si zásad respektující komunikace.

Studentka: rozlišuje projevy respektující a nerespektující komunikace; vytváří si a zkouší vyjádřit vlastní názor; učí se sbírat informace a vyznat se v nich, rozumí jim a správně je interpretuje; vyjadřuje se kultivovaně, jasně a zřetelně; osvojuje si neverbální komunikaci a řeč těla; zvládá se prezentovat a vystupovat na veřejnosti.

Vychovatelka: dává příklad respektující komunikace; vede studentku k utváření vlastního názoru, přemýšlení o podstatě věcí, k výběru a vyhodnocování informací.

Hodnocení: průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; reflexe na pedagogických poradách; reflexe nad komunikací v zátěžové situaci.

4.2.2. Sociální

Cíl: Schopnost vytvářet společenství, budovat zdravé vztahy, ochota k dobrovolnictví

Studentka: je schopna se adaptovat na nové podmínky; respektuje pravidla společenství; respektuje spolubydlící, navazuje a udržuje přátelství; přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů; obohacuje společenství svými dary (v rámci Adventní akademie nebo Ovotčky, Minigalerie Bílá na Černé, pomoci při přípravě do školy ostatním studentkám apod); přispívá k dobré atmosféře; podílí se na společné činnosti; nese odpovědnost za svoji práci; váží si práce druhých.

Vychovatelka: podporuje studentku při adaptaci na měnící se prostředí a podmínky; vytváří příležitosti pro spolupráci; dává studentkám přiměřenou odpovědnost a úkoly.

Hodnocení: diskuse při/po společně prožitých činnostech; příležitostně reflexe spolubydlících vnitřní atmosféry jejich pokoje; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; reflexe na pedagogických poradách.

4.3. Kompetence oblasti učit se poznávat – cesta k poznání

4.3.1. Sebevzdělávání

Cíl: naučit se „učit se“, vidět věci v souvislostech.

Studentka: rozvíjí pozitivní přístup ke vzdělání; upevňuje nalezený vlastní efektivní styl a režim učení; vyhledává a kriticky hodnotí přijímané informace; prohlubuje nabyté vědomosti a

dovednosti, dává je do souvislostí; získává a rozšiřuje svůj všeobecný rozhled; zvládá neúspěch; chápe sebevzdělávání jako celoživotní proces.

Vychovatelka: povzbuzuje studentku k hledání vlastního stylu učení; vede k samostatnosti při rozvržení příprav do školy; podporuje studentky ve vytváření studijního prostředí a vzájemné ohleduplnosti, pomoci; je k dispozici při vyhledávání informací, pomoc při učení, doučování či zprostředkování doučování; pomáhá zvládnout neúspěch či „neusnout na vavřínech“ při úspěchu; je v kontaktu s rodiči, se souhlasem rodičů spolupracuje se školou; zprostředkovává a nabízí kvalitní moderované setkání v rámci nabídky workshopů pro jednotlivé ročníky.

Hodnocení: komunikace s třídním učitelem; příležitostná komunikace s rodiči nebo zákonnými zástupci; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; porovnání dosažených výsledků s vynaloženým úsilím a schopnostmi studentky; využívání studijní doby.

4.3.2. Kulturní

Cíl: kultivovat a rozvíjet duševní rozměr člověka a cit pro krásu prostředí.

Studentka: objevuje/ poznává, respektuje a chrání kulturní dědictví; vnímá, přijímá, vytváří a rozvíjí kulturní, etické a sociální hodnoty; vytváří si vztah k přírodě a k životnímu prostředí; rozvíjí svoje estetické cítění; chápe základní ekologické souvislosti; třídí odpad ve svém nejbližším okolí (pokoj).

Vychovatelka: pomáhá skrze kulturu vnímat krásu kolem nás; podporuje tvořivé studentky; společně se studentkami vyhledává kvalitní představení, vystoupení či výstavy. Vybízí/motivuje studentky k tvorbě a vystavování svých uměleckých děl (např. v minigalerii Bílá na Černé) a vystoupení na společných akcích (Ovotěčka, Adventní akademie).

Hodnocení: společná diskuse o shlédnuté výstavě, představení; pololetní ohlédnutí se, zda byl kulturní výběr dostatečný, kvalitní, navštěvovaný; reflexe, zda opravdu třídíme odpad, šetříme energiemi.

4.4. Kompetence oblasti učit se jednat – cesta ke světu

4.4.1. Občanské a pracovní

Cíl: naučit se pravdivému přístupu k životu, zná své povinnosti a práva

Studentka: učí se odpovědnému přístupu k úkolům a povinnostem; vnímá a hájí práva svá i práva druhých; aktivně se zapojuje do občanského života svého okolí; angažuje se ve prospěch druhých; respektuje roli autority; zkouší se postavit do vedoucí role.

Vychovatelka: vede studentku ke spoluvytváření a následně k dodržování pravidel; spravedlivě hodnotí; objasňuje význam řádu pro život ve společenství; vytváří podmínky pro „domácí politiku“; zprostředkovává a nabízí kvalitní workshopové setkání v rámci ŠVP.

Hodnocení: pololetní ohlédnutí se, zda vytvořená pravidla odpovídají realitě; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; každodenní kontrola úklidu na pokojích a pořádku v osobních věcech; týdenní kontrola patrové služby; připomínky domovní rady nebo celodomovního fóra.

4.4.1. Řešení problémů

Cíl: zvládnutí problému jako procesu.

Studentka: učí se vnímat problémovou situaci; své tvrzení podkládá důkazy; analyzuje problém, srovnává, utřídí, je schopna abstrakce, konkretizace; učí se problém jasně pojmenovat, vidět jádro problému; hledá a navrhuje postupy k řešení, rozhodne se pro nejlepší řešení; osvědčené postupy znovu uplatňuje; je otevřena k novým způsobům řešení.

Vychovatelka: nechává prostor studentce k nahlížení na problém a jeho řešení; stojí nablízku; je-li třeba, řeší problém společně se studentkou; učí studentku základním myšlenkovým postupům.

Hodnocení: reflexe na pedagogických poradách; reflexe nad komunikací v zátěžové situaci; konkrétní vyjádření studentek v anketě k provozu a dění v KDS; možnost vyjádření se k dění a provozu v KDS přes Schránku důvěry; komunikace s patrovými zástupci; Pozvání na čaj - otevřené setkání s vedením KDS.

5. Prostředky

5.1. Formy

„Slyším, jak hlupák říká: „...Ty zbytečně zdi je třeba zbourat a zrušit ty strmé schody, po kterých se tak špatně chodí. Pak bude člověk volný.“ A já mu odpovím: „Potom se lidé promění v dobytek na trhu a ze strachu, aby se nenudili, začnou si vymýšlet stupidní hry, jež budou zase podléhat pravidlům, ale ta pravidla budou postrádat velikost... Podobně by byl člověk ztracen v týdnu, který by neměl dny, anebo v roce, který by neměl svátky, který by neměl tvář.“ (Saint-Exupéry, 2000)

5.1.1 Režim dne

„Bylo by lépe, kdybys přicházel vždycky ve stejnou hodinu. (...) Je třeba zachovávat řád.“ (Saint-Exupéry, 1977) Je důležité mít stanoveny hranice pravidelného denního řádu a zároveň vytvořit prostor pro individuální zvláštnosti.

Podstatné společné režimové časy:

- snídaně;
- úklid – odchod do školy – kontrola pořádku na pokojích, bodování
- oběd;
- odpolední program – volný čas (kontakt s vychovatelkou – domluva na programu: studium, rekreace, odpočinek);
- večeře;
- studijní klid a závazná studijní doba podle studovaného ročníku;
- noční klid.

Studentka střední školy naplňuje volný čas studiem nebo odpočinkem:

- studium – samostudium (škola, obor, zájem), opakování, konzultace, příprava materiálů, četba;
- odpočinek - spánek, hygiena, sebeobsluha, úklid, přátelské rozhovory a také vycházka, sport, vlastní aktivity, hry, hudba, TV..., přičemž preferujeme aktivní rekreaci před pasivní (Slavíková, 2009).

5.1.2. Studium

„Vezmu je však a zavřu a budu je trápit studiem, neboť vím, že co je snadné, je právě proto neplodné. A výsledek práce budu měřit podle námahy a potu. Dal jsem proto svolat vychovatele a řekl jim: „Neklamte se. Nesvěřil jsem vám děti člověka, abych později zvažoval množství jejich znalostí, nýbrž proto, abych se mohl radovat z jejich vzestupu.““ (Saint-Exupéry, 2000)

Hlavním důvodem, proč děvčata do KDS přichází, je studium, které je jejich první a nejdůležitější aktivitou. Konkrétní zodpovědností studentky je tedy pečovat o své studium. Výchovné snahy pedagogů v koncepci KDS proto nesměřují prioritně k nejlepším studijním výsledkům. Vedou k osobní zodpovědnosti studentky jako odpověď i na vloženou důvěru rodičů, kteří je poslali „do světa“ na studia. Zřetelný je ohled na individuální schopnosti studentek a zároveň motivace k překonávání sebe, k uskutečnění ideálu, pro který se studentka rozhodla při výběru své střední školy. Těžištěm zájmu vychovatelů je přirozeně 1. ročník, kde je v první řadě nutné zvládnout přechod k jinému stylu učení se, převážně k samostudiu a práci s literaturou. V dalších ročnících jde o plynulý přesun míry odpovědnosti za své samostudium a k potřebě sebezvzdělávání na osobu studentky (Slavíková, 2009).

Studijní režim:

- přímá příprava do školy – samostudium, doučování, zkoušení;
- zájem o obor – informační technologie, tvořivost v oboru;
- sebezvzdělávání v obecně kulturní rovině – práce s knihami, časopisy, práce na PC, účast na odborných výstavách a kulturních akcích (Slavíková, 2009).

5.1.3. Odpočinek

K tomu, aby se studentky mohly kvalitně připravovat a věnovat svému studiu a vzdělávání, potřebují také odpočinek, relaxaci. Odpočinkový režim odpovídá individuálním potřebám studentky. Studentka sama si volí vhodnou formu (spánek, hygiena, sebeobsluha, úklid, přátelské rozhovory). Minimálně však musí respektovat hranice stanovené Vnitřním řádem.

„Nemám rád lidi lenivého srdce. Ti, kdo výměnou nic nenabízejí, nemohou se ničím stát. Život jim nedá uzrát. Čas pro ně plyne jako hrst písku a vede je k zmaru.“ (Saint-Exupéry, 2000)

Naší snahou je usměrňování, zajištění a organizování volného času studentek tak, aby jejich činnosti byly obsahově hodnotné, společensky prospěšné, především by měly mít výrazný kreativní charakter. Podporujeme jakoukoli aktivitu, která se podílí na budování sebevýchovy, služby, hledání pravdivých hodnot. Aktivitu, která vede k uvědoměným vztahům k sobě, druhým, hodnotám. Aktivitu v plnosti, tedy zodpovědnou (Slavíková, 2009).

5.1.4. Aktivity

„Podívaná nic není. Žít můžeš jen z toho, co přetváříš. Ne však z toho, co je do tebe ukládáno jako do skladiště. Kdyby ten člověk mohl vzít bič a šlehat koně a nosit kameny a pomáhat při stavbě chrámu, žil by. Ale jemu je všechno dáváno.“ (...) „Nebot' od člověka samotného nelze nic čekat, pouze od nádherné spolupráce jednoho skrze druhého.“ (Saint-Exupéry, 2000)

Jako školské zařízení nemající na programu výuku, tedy něco, „co se musí“, se můžeme zabývat pouze oblastí osobní volby, zjednodušeně se dá říci volným časem. „Charakteristika volného času v dnešním chápání navazuje na antické Aristotelovo filosofické myšlení, které ho pojímá jako hledání blaženosti, které spočívá v činnostech nevykonávaných k nějakému bezprostřednímu užtku, nýbrž pro ně samé“ (Lokvencová, 2002).

Samotný jev označovaný jako volný čas je chápán jako „opak nutné práce a povinností, doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi“ (Pávková, 1999). „Volný čas tedy zahrnuje: odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolnou společensky prospěšnou činnost aj.“ (Průcha, 2000).

Výchovné působení ve volném čase se děje skrze činnosti (Hofbauer, 2004):

- spontánní (uplatňují se individuálně nebo skupinově podle aktuálního zájmu studentek, vychovatel vystupuje jako rádce, motivující činitel);
- příležitostné (zahrnují organizované, jednorázové i cyklické, rekreační, oddechové nebo vzdělávací aktivity, jsou řízeny vychovatelem a současně umožňují a podněcují spoluúčast studentek);
- pravidelné (uskutečňují se v pravidelných intervalech, cílem je osvojit si vědomosti a dovednosti, prohloubit kladný vztah k předmětu zájmu).

5.1.4.1. Průvodce na cestách

Výchovně-vzdělávací program je postaven na osobnostním posunu ve čtyřech oblastech, a to ve vztahu k sobě, ve vztahu k druhým, ve vztahu k poznání a ve vztahu ke světu (Delors, 1997). Studentky jsou těmito oblastmi vedeny po celý školní rok a jejich aktivizace a motivace v růstu jsou posilovány skrze plnění výzev tzv. „challenges“ a moderována tématická setkání. Zároveň vnímáme, že malé výzvy se mohou stát základem pro výzvy velké, které budou studentky potkávat v životě.

5.1.4.2. Nabídka volnočasových aktivit

Zároveň nabízíme studentkám využití jejich volného času a nabízíme jim možnost seberealizace v některé z nabízených kroužků. Mohou se zúčastnit jak jednorázových, tak pravidelných aktivit, které se vyhláší na začátku školního roku podle možností pedagogických pracovníků.

V kroužcích nejde o odbornost a maximální profesionalitu, ale o vytváření přátelského prostředí, vytváření prostoru pro vlastní tvořivost studentek. Cílem je vyzkoušet si různé aktivity, zakusit, jakým způsobem je možné se zapojit, jak jinak jednotlivé úkoly uchopit. Je důležité se podílet na společném tvoření a při tom také něco vytvořit a zároveň zažívat svobodnou seberealizaci. Studentky samy by si měly říct, co konkrétně chtějí, pracovat se vzniklými problémy, řešit všední i nevšední situace... Učí se chápat, jak trávit volný čas, aby byl pro ně prospěšný, rozvíjel a kultivoval jejich zájmy a přinášel jim pocit uspokojení a seberealizace (Průcha, 2000).

V nabízených rovinách si mohou vybírat z činností a kroužků, které jsou nabízeny vždy aktuálně na daný školní rok – viz příloha Časově tematický plán ŠVP. Nabízené roviny:

- duchovní;
- kulturní;
- kreativní;
- sociální;
- sportovní;

Studentky mají možnost volby svých vlastních kroužků mimo KDS, co nejvíce na míru, mohou kombinovat podmínky jednotlivých kroužků a individuálně se domluvit na jejich realizaci. Také vycházíme vstříc studentkám s cíleným odborným zájmem jako např. figurální kresba, atletický oddíl, ZUŠ, ...

5.2. Metody

„Nevyhledej člověka na jeho povrchu, ale až v sedmém patře jeho duše a jeho srdce a ducha. Když se budete navzájem hledat ve svých nejnižších hnutích, zbytečně jen prolijete krev.“
(Saint-Exupéry, 2000)

5.2.1. Individuální přístup

Vychovatel přistupuje ke svěřenému mladému člověku v lásce a vloženou důvěrou připravuje optimální prostor pro výchovu. Důvěra k mladému člověku předpokládá nejen kladný vztah ke studentkám, ale i zájem o ně, snahu o pochopení jejich radostí a těžkostí, umění se společně radovat, ale i „plakat“ apod. Proto je práce vychovatele soustředěna na osobní a pružný přístup k jednotlivci. (Slavíková, 2009)

5.2.2. Neformální setkávání

Možnosti k setkávání a vytváření vztahů jsou rozhovory na pokojích při občůzkách, na vychovatelně osobně nebo ve skupinách při nejrůznějších činnostech, hrách či pouze při čaji. Dalším prostorem je komunikace v rámci jednotlivých kroužků, které vychovatelky vedou, vhodná je neformální setkávání v rámci Čajovny KDS nebo potkávání se na jednotlivých úsecích domu – knihovna, TV koutek, kuchyňky na patrech, křesílková zákoutí apod.

5.2.3. Moderovaná setkávání

Moderovaná setkání slouží jako podpůrná skupina, jejíž cílem je podporovat a motivovat studentky v jejich osobnostním růstu v prostředí vzájemného přijetí a naslouchání, které je zajišťováno moderací vychovatele. Toto setkání vede nejen k prohloubení komunikačních kompetencí studentek, ale také ke vzájemnému obohacování nabytých zkušeností v rámci časově tematického plánu ŠVP - SPOLU NA CESTĚ Průvodce na cestách.

Realizovány jsou přednášky/besedy/workshopy, které jsou věnovány jak prevenci v rámci Minimálního preventivního plánu, tak i vzdělávacím tématům vycházející z nejlepší možné volby zájmu našich studentek.

Jsou pořádány tzv. patrové schůzky a celodomovní fóra, které slouží ke sdělení informací týkající se organizace Domu i k řešení nastalých problémů.

5.2.4. Motivace a aktivizace

Motivaci vnímáme jako důležitý prvek naší výchovy, je nástrojem, který usměřňuje veškeré chování a jednání a vede k dosažení určitého cíle. Její úloha v naší výchově je nepopiratelná. V motivaci dochází k uplatnění osobnosti studentky, její žebříček hodnot, dosavadní zkušenosti, schopnosti a dovednosti.

Aktivizace studentek ve výchovném procesu pro nás znamená zaměření se na rozvoj osobnosti, na růst kompetencí a na dosahování stále vyššího obzoru. Cílem aktivizace je podněcování a stimulace k činnosti našich studentek, je jí také vyšší míra samostatnosti a větší nezávislost. Aktivizace vede studentky k získání něčeho nového, k udržení si stávajících i získání nových dovedností (Maňák, 2011). Aktivizaci užíváme zvláště při diskuzních a moderovaných setkávání, didaktických hrách i práci s textem v rámci Průvodce na cestách.

5.2.5. Kritické myšlení

Jednou z mnoha metod naší výchovy je kritické myšlení, které je nedílnou součástí naší výchovy. Naším cílem není naučit studentky, co si mají myslet a jak mají jednat, ale chceme, aby se naučily myslet kriticky, a aby uměly vést svůj život k aktivitě a zodpovědnosti za místo, zemi, svět,

ve kterém žijí. Kritické myšlení není vrozené, a proto je nutné ho trénovat a správně rozvíjet. Nemáme za cíl, aby studentky uznaly jedno tvrzení jako jediné správné. Chceme je naučit se ptát a pracovat s informacemi, porovnávat je s tím co již ví tak, aby dokázaly polemizovat o názorech ostatních lidí. Kritické myšlení uplatňujeme v osobních rozhovorech se studentkami, při moderovaných setkáních, ale také v jedné z částí oblastí/cest našeho ŠVP.

5.2.6. Vztahy

Vztahy studentek a vychovatelů jsou postaveny na otevřenosti, bezpečném prostředí v důvěře a spolupráci. „*Základním postojem vztahu je uznání druhého, jeho jinakosti, mentalita pokory. Odpuštění je principem, na němž je založena vzájemná úcta a láska. Člověk je schopen vytvářet kvalitní vztahy, pokud je sám celistvou osobností. Váží si sebe, uznává dary, které má, děkuje za ně a rozvíjí je ve službě druhým. (...) S přáteli nás pojí důvěra, která je podmínkou k otevřenosti a upřímnosti sdílení...*“ (Lokvencová, 2002).

5.2.7. Spravedlnost

„*Spravedlnost je podle mne v tom,*“ řekl otec, „*vážít si člověka kvůli pokladu, který v sobě opatruje. Tak jako si vážím sám sebe. Neboť i v tom druhém se odráží stejné světlo. Třeba v něm bylo seabemíř patrné. Spravedlnost, to znamená chápat člověka jako prostředek a jako cestu. Má láska spočívá v tom, že mu pomáhám, aby se sám v sobě zrodil*“ (Saint-Exupéry, 2000).

5.2.8. Respektující komunikace

Hlavní výchovnou metodou je respektující komunikace (Kopřiva, 2007), které se navzájem učí studentky i vychovatelé.

Respektující komunikace vychází z partnerského přístupu, který:

- Je založen na rovnocennosti a na respektování důstojnosti dítěte.
- Je podložen výchovou demokratického stylu, který nevylučuje vymezování hranic. (Naopak bez vymezení jasných a pevných hranic ztrácejí děti pocit bezpečí, což u nich způsobuje nejistotu a úzkost, a odpovědí může být agresivní chování.)

Partnerský přístup k dětem znamená chovat se k nim jako k dospělým, kterých si vážíme nebo které alespoň respektujeme. Partnerský přístup dospělých k dětem je nejen možný, ale i nutný proto, aby z dětí vyrostli kompetentní a zodpovědní lidé, schopní řešit problémy současného světa.

Respektující komunikace znamená:

- Chovat se k dětem tak, aby to nezraňovalo jejich lidskou důstojnost (základním vodítkem přitom je nedovolit si k nim nic, co nechceme, aby si ony dovolily k nám).
- Přijmout fakt, že se mohou lišit, aniž by byly lepší nebo horší než my.

Respektující komunikace zprostředkovává morálku opřenu o zvnitřněné hodnoty, podle níž budou děti zvažovat své chování i tehdy, když na blízku nebude žádná „kontrola“ (Kopřiva, 2007).

Respektujícím chováním k dětem plníme dva nesmírně důležité výchovné úkoly:

- Přispíváme k rozvíjení a uspokojování jejich potřeby sebeúcty (vážit si sám sebe, přijímat se jako hodnotná lidská bytost).
- Ukazujeme jim, jak vlastně má vypadat správné chování – to chování, které od nich vyžadujeme.

- Bráníme se používání trestů, využíváme volby výchovného opatření jako přirozeného důsledku, který je následkem nežádoucího chování.

5.2.9. Výzva

„Člověk se plně projeví, teprve když změří své síly s nějakou překážkou“ (Saint-Exupéry, 2000).

Výzva je jádrem růstového myšlení. Bez toho, studentky nedostanou příležitost riskovat, naučit se selhat a přijít na to, jak se znovu zvednout. Tento „smysl pro pokrok“ je klíčový pro rozvoj myšlenek růstu.

Cílem výzvy v naší výchově je tedy překonávání sebe sama, posouvání sebe za hranice již poznaného, vyzkoušeného. Chceme, aby studentky uměly přijmout i svá omezení, selhání, aby skrze prvotní neúspěch nezavrhlly možnost znovu výzvu přijmout a zdolat. Jde nám o vytvoření prostředí, které tento posun a vývoj podporuje. V rámci této aktivizace jim v jejich snažení chceme odpovídat zpětnou vazbou, která je motivuje v cestě ke snažení a zkoušení. Základním stavebním kamenem se stal ŠVP, který je postaven v plnění a hodnocení vybraných výzev. Věříme, že tyto malé výzvy se mohou stát dobrým základem pro výzvy velké, které budou studentky v životě potkávat.

5.2.10. Metoda Průvodce na cestách

Inspirovali jsme se moderní metodou osobního plánování Bullet journal, kterou popsal Ryder Carroll (2018). Jeho pojetí plánování času a úkolů jsme rozšířili o motivační podněty a důraz klademe na plánování osobního růstu jedince.

Studentkám nabízíme osobní deník, zápisník - průvodce na cestách. Ten se skládá ze dvou částí. První část, vytvořená vychovatelkami pro dané období, má studentky motivovat a aktivizovat. Obsahuje motivační texty jako životopis osobnosti, která je inspirativní v dané oblasti, příběhy, myšlenky, dotazníky, testy, inspirace z digitálního světa apod. Druhá část obsahuje challenges, checklisty, které si studentky volí dle vlastních zájmů, schopností a možností. Klademe důraz na individualitu a autenticitu studentek, tak aby každá byla sama sebou.

Na začátku brožury studentka pracuje se svými dary a nadáním a hledá, kde přesně se nachází, a to postupně ve čtyřech oblastech: ve vztahu k sobě, ve vztahu ke druhým, ve vztahu k poznání a ve vztahu ke světu (dle Delorse). Povzbuzujeme ji k tomu, aby chtěla růst, a sama si vybrala v čem. Přijetím nejrůznějších výzev se snaží posunout hranice svých možností. V průběhu cesty se ohlíží zpátky a hodnotí, co se jí povedlo. Může tak prožívat radost z překonání sebe sama a z toho, že vidí, že to, co dělá, má smysl, že ji to přibližuje k sobě, k druhým, ke světu. Radost a uspokojení z toho, že ji putování a růst naplňuje, prohlubuje její vnitřní motivaci. Prožívá to, že cíl je cesta. (Saint-Exupéry, 2000)

Snažíme se studentky vést k osvojování si správných návyků a zbavování se špatných. Na této cestě ke změně je třeba vůle a tu se snažíme prohlubovat pravidelností a opakováním. Díky silnější vůli pak studentky dokáží dělat podstatné věci na prvním místě, pracují efektivněji, zvládají odolávat pokušením a snadněji překonávají překážky.

6. Hodnocení

„Tvořit, to může znamenat i jeden nepovedený krok v tanci. I určitou nezdařenou ránu dlátem do kamene. Není příliš důležité, s jakým osudem se ten či onen pohyb setká. Tobě, ty slepý, krátkozraký, se taková námaha zdá neplodná, ale poodstup. Zahleď se z větší dálky na pohyb v této městské čtvrti. A uvidíš pouze velikou horoucnost a zlatistý prach práce. (...) Dílo se rodí stejně tak z pohybů, které selhaly, jako z těch, které se podařily. (...) Jak už jsem říkal. Jeden selže a druhý uspěje, ty si však nelam hlavu nad těmi rozdíly. Plodná je pouze ona veliká spolupráce jednoho skrze druhého“ (Saint-Exupéry, 2000).

6.1. Vnější hodnocení

Vnější hodnocení provádí Česká školní inspekce, zřizovatel a další kontrolní orgány. Důležitá je také zpětná vazba, připomínky a náměty od rodičů ubytovaných studentek a třídních učitelů.

6.2. Autoevaluace (sebehodnocení)

Základními oblastmi evaluace je hodnocení pedagogů, hodnocení provozu a zázemí, hodnocení činnosti, dále pak hodnocení studentek a výchovného procesu, které je obsaženo již v kapitole o klíčových kompetencích. Děje se tak formou výchovného deníku, osobních dotazníků, autoevaluace pedagogických pracovníků na konci školního roku. Pravidelně několikrát za rok probíhá pedagogická rada zaměřená pouze na hodnocení jednotlivých studentek, a to jak dosažené výsledky vzdělávání, tak chování a její projevování se v KDS.

6.2.1. Hodnocení pedagogů

- Jaké je odborné, specializační a věkové složení vychovatelek?
- Jak probíhá další vzdělávání pedagogických pracovníků?
- Jak je využívána odbornost vychovatelek?
- Jakými metodami pracuje vychovatelka se svěřenými studentkami?

6.2.2. Hodnocení provozu a zázemí

- Jaká je vybavenost pokojů? Je prostředí KDS dostatečně podnětné, estetické?
- Jak vypadá zázemí pro nabízené zájmové činnosti, spontánní aktivity?
- Jaký je stav knihovny, jaká se odebírají periodika pro studentky?
- Jaké je vybavení didaktickou a výpočetní technikou?
- V jakém stavu, za jakých podmínek jsou k dispozici kuchyňky?
- Jaká je spokojenost s místní kuchyní? Splňujeme požadavky spotřebního koše?
- Jakým způsobem mohou studentky ovlivňovat chod KDS?

6.2.3. Hodnocení činnosti

- Jak provádí vychovatelé na konci každého společného dění zhodnocení?
- Jak probíhá hodnocení povinně volitelných profilů ŠVP?
- Jsou nabízené profily, kroužky a aktivity v souladu s poptávkou, v určité kvalitě?
- Jak probíhá výběr aktivit, činností, jsou do procesu výběru přímo zapojovány studentky?
- Jaké jsou připomínky studentek k životu v KDS?

6.3. Metody a nástroje hodnocení

K autoevaluaci používáme tato konkrétní setkání, tyto konkrétní prostředky:

- týdenní reflexe na pedagogických poradách;
- denní reflexe ve Výchovném deníku;
- denní bodování úklidu;
- průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou;
- předávání informací v Denním hlášení;
- setkání domovní rady či celodomovního fóra;
- patrové schůzky;
- názorový průzkum: anketa (otevřené otázky) a dotazník (uzavřené otázky), brainstorming
- Monitorování sociálního klimatu DM a výsledků vzdělávání žáků;
- „Vánoční večeře“ a „Ovotěčka“ – společné ohlédnutí za celým školním rokem, předávání ocenění;
- SWOT analýza pro studenty i zaměstnance (vyjmenovat 3 silné/slabe stránky KDS, 3 možnosti ke zlepšení, 3 možná ohrožení);
- Pozvání na čaj – setkání s vedením KDS, možnost libovolných dotazů/připomínek ze všech oblastí života i provozu domova;
- sebereflexe pedagogických pracovníků v pololetí a na konci školního roku;
- zaměstnanecké setkání;
- hospitace ředitele;
- prostor pro další metody hodnocení – nápady z řad studentek, zaměstnanců, rodičů.

6.4. Výsledky hodnocení

Exupéry (2000) píše o podstoupení a o rození díla z podařených i nepodařených pohybů, píše o plodnosti spolupráce jednoho skrze druhého. Chceme díky všem pohybům nechat vyrůst plodům našeho díla, chceme dojít cílům našeho úsilí. Díky zpětné reflexi můžeme kráčet vpřed bez zbytečného bloudění a hledání.

Výsledky hodnocení se pak konkrétně projeví:

- v aktualizaci Manuálu ŠVP, tedy volnočasové nabídce;
- v novelizaci ŠVP;
- v aktualizaci interních provozně organizačních dokumentů KDS (např.: Vnitřní řád, aj.).

Závěr

Jednou ze známek života je proměna. Onen přerod „housenky v motýla“ potřebuje také svůj klid, stálost, stabilní prostředí. Studentkám KDS je toto zázemí poskytováno např. pravidelným režimem, pravidelným stykem se svojí vychovatelkou, společenstvím v domově.

Na druhou stranu tato vnitřní proměna, toto utváření osobnosti se neděje pouze samo sebou. V podmínkách daných naším domovem mládeže, v rámci rozvíjení klíčových kompetencí se v jednotlivých profilech nabízí konkrétní podněty k tomuto rozvoji osobnosti, což je následně umocněno buď individuálním rozhovorem studentky s vychovatelkou, nebo společnou diskusí.

„Nezáleží na tom, aby ses vyrovnal tomu nebo onomu člověku, ale jde o to, aby ses jednou stal samým sebou.“ (Babler, online)

Seznam literatury

- Ambros, P. (2000). Perspektivy a východiska pastorační činnosti církve, modlitba a evangelizace. (studijní texty centra Aletti). Velehrad.
- Babler, O.F. [online] Dostupné z <http://citaty.net/autori/otto-frantisek-babler/>
- Caroll, R. (2018) Bullet Journal. Dostupné z <https://bulletjournal.com/pages/about>
- Delors, J. (1997). Učení je skryté bohatství : zpráva Mezinárodní komise UNESCO "Vzdělávání pro 21. století". Translated by Michal Jon. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Ústav výzkumu a rozvoje školství, Středisko vzdělávací politiky: Praha.
- Hofbauer, B. (2004). Děti, mládež a volný čas. Portál: Praha.
- Hřebačková OP, H. (1993). Stručný nástin působení sester dominikánek ve školství (závěrečná práce PedF UP). Vlastní náklad: Olomouc.
- Kopřiva, P. a kol. (2007). Respektovat a být respektován. Spirála: Kroměříž.
- Lokvencová, M. (2002). Evangelizace (závěrečná práce). Vlastní náklad: Praha.
- Maňák, J. (2011). Aktivizující výukové metody. Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/O/14483/AKTIVIZUJICI-VYUKOVE-METODY.html/>
- Pávková, J. a kol. (1999). Pedagogika volného času. Portál: Praha.
- Pelikán, J. (1995). Výchova jako teoretický problém. Amosium servis: Ostrava.
- Prášková, J. (2013). Školní vzdělávací program Devětsil aneb Tvořivá přátelství. Závěrečná práce. Vlastní náklad: Praha.
- Průcha, J. (2000). Přehled pedagogiky. Portál: Praha.

Saint-Exupéry, A. de (1977). Malý princ. Albatros: Praha.

Saint-Exupéry, A. de (2000). Citadela. Vyšehrad: Praha.

Slavíková, V.(2009). Školní vzdělávací program (rozpracovaná, nedokončená verze). Vlastní náklad: Praha.

Slavíková, V. (2002). Výchovná koncepce KDS (závěrečná práce CŽV FF UK). Vlastní náklad: Praha.

Zákonné normy

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících.

Zákon č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství.

Zákon č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností.

Seznam příloh

Školní vzdělávací program – Časově tematický plán. (aktualizovaný na daný školní rok)

SPOLU NA CESTĚ - Průvodce na cestách (pro daný školní rok)